

บทความวิชาการ

**พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล:
กรอบความคิดในการสร้างและพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรม
จริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)
Virtue and Ethics Behavior of Nursing Student: Framework
of Creating and Developing Evaluation form referred to
Thai Qualifications Framework for Higher Education. (TQF: HEd)**

กิงดาว การะเกต (Kingdao karaket, M.S.N.)*

งามเอก ลำมะนา (Ngarm-eak Lammana. M.S.N.) **

จุไรรัตน์ ชลกรโชติทรัพย์ (Jurairat Chollakornchotsup, M.P.H.) ***

บทคัดย่อ

การผลิตบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลนอกจากจะให้ได้มาตรฐานโดยสภาการพยาบาลแล้ว ยังต้องให้ได้มาตรฐานตามที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนดไว้ว่า จะต้องผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF: HEd) ทั้ง 8 ด้านได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนาและหลักจริยธรรม 2) การควบคุมตนเองได้ 3) การแยกแยะความดีความชั่วได้ 4) เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ 5) รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น 6) ความมีระเบียบวินัย 7) ซื่อสัตย์ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดี 8) ส่งเสริมสิทธิผู้ป่วย ซึ่งคณะผู้เขียนได้สร้างและพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิขึ้นมา เพื่อใช้ประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล โดยแต่ละข้อคำถามจะมีการให้คะแนนแบบ Scoring

* Corresponding author, อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาการพยาบาลมารดา-ทารกและผดุงครรภ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา

*** อาจารย์ประจำกลุ่มวิชา การพยาบาลอนามัยชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

Rubric การประเมินนี้เป็นรูปแบบใหม่ที่ผู้ประเมินมีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินและนักศึกษาได้ทราบเกณฑ์นั้นก่อนลงมือปฏิบัติงาน ผลการประเมินนำไปสู่พัฒนาหรือปรับปรุงพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 8 ด้าน และสามารถวางรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้อย่างชัดเจน ทำให้สามารถพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้มีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมตามที่คาดหวังไว้ได้

คำสำคัญ: พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม นักศึกษาพยาบาล กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

Abstract

A bachelor of nursing production is not only control and observance of the standard by Thailand Nursing and Midwifery Council but also Office of the Higher Education Commission. The production needs to meet Virtue and Ethics standard of learning outcome according to Thai Qualifications Framework for Higher Education. (TQF: HEd) has 8 parts as follows 1.Knowledge of religious and ethics 2.Self's control 3.To separate good and bad 4.Value Respect of human beings 5. Self responsibility and others 6.Self discipline 7. Honesty and latch onto Nursing ethics and be good role model 8. Patient's right promoting.

Writer and Team were created Virtue and Ethics Behavior Evaluation form according to the Thai Qualifications Framework for Higher Education. (TQF: HEd) 8 parts. Each item will be scored by Scoring Rubric. This is a new evaluation form which has indicator for evaluate nursing student. Nursing student will know criteria of evaluation before practice. Results not only use for developed Virtue and Ethics Behavior of Nursing Students but also Nursing Instructors can use the result for developed teaching and learning activities in order that Nursing Students are qualified.

Keywords: Virtue and Ethics Behavior, Nursing Student, Thai Qualifications Framework for Higher Education. (TQF: HEd)

สังคมข่าวสารในปัจจุบันเป็นสังคมออนไลน์ (Social Network) ที่มีการแพร่กระจายข่าวสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง คนส่วนใหญ่นิยมการถ่ายภาพโดยโพสต์ท่าทางต่างๆ ขณะทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันและแพร่ภาพลงในสังคมออนไลน์ (Social Network) การติดต่อสื่อสารที่คล่องตัวทำให้การเข้าถึง และการส่งต่อข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว รวดเร็ว ซึ่งเกิดทั้งประโยชน์และโทษ สำหรับวงการการศึกษานั้นเกิดประโยชน์อย่างมหาศาลคือ ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในวงการแพทย์และวงการพยาบาลก็เช่นเดียวกัน สื่อออนไลน์ต่างๆ ช่วยให้ได้รับความรู้อย่างกว้างขวางจากทั่วโลกทั้งเรื่องโรคอุบัติเก่าและโรคอุบัติใหม่ และวิวัฒนาการของการรักษาพยาบาล ซึ่งช่วยให้วงการแพทย์มีความเจริญก้าวหน้าและมีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา แต่ในเวลาเดียวกันหากใช้สื่อออนไลน์ไปในทางที่ผิดและไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้ป่วย หรือขัดต่อจริยธรรมของวิชาชีพ ความเจริญก้าวหน้าและความทันสมัยเหล่านี้อาจย้อนกลับมาทำร้ายผู้ใช้สื่อหรือทำร้ายวิชาชีพได้ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในการกำกับหรือควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาชีพที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อชีวิตของมนุษย์ อันได้แก่วิชาชีพแพทย์และพยาบาล เป็นต้น

สำหรับวงการการศึกษาในปัจจุบันนั้น มีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งเป็น

หน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาได้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF: HEd) เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ไปสู่การปฏิบัติในสถาบัน การศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) ของนักศึกษา ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒินั้นๆ การเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้านดังนี้ (สมใจ เจริญพงษ์ และคณะ, 2554)

- 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Virtue and Ethics)
- 2) ด้านความรู้ (Knowledge)
- 3) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills)
- 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility)
- 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี

นอกจากนี้บางสาขาวิชาที่ต้องการทักษะทางกายภาพสูง เช่น แพทย์ พยาบาล จึงต้องเพิ่มการเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skills) อีกด้วย

จากกระแสข่าวการแพร่ภาพของพยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ในห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง จังหวัดนครราชสีมา ที่พยาบาลโพสต์ภาพขูสองนิ้ว และมองเห็นเบื้องหลังเป็นภาพศพ

ของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ระเบิด จนเป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมออนไลน์ (Social Network) ถึงความไม่เหมาะสม เนื่องจากเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิของผู้ป่วย และผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ จนเป็นเหตุให้ถูกตั้งกรรมการสอบสวน และมีการลงโทษทางวินัย (หนังสือพิมพ์โพสทูเดย์, 2556) เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มุ่งประเด็นไปที่มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Virtue and Ethics) ของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งระบุว่า ต้องสามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมและวิชาชีพ โดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก (ดร.ณิ รุจกรกานต์, 2553) หากมีการพิจารณากันตามข้อเท็จจริงแล้วจะเห็นได้ว่า การแก้ปัญหาในเรื่องนี้ ไม่ใช่เพียงแต่พยาบาลในภาพหรือโรงพยาบาล ที่ควรจะต้องออกมาแถลงข่าวขอโทษ แสดงความเสียใจและสัญญาว่าจะไม่ให้เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นอีก แต่การแก้ปัญหาจะต้องมองย้อนไปถึงการจัดการศึกษาพยาบาลที่จะต้องมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากลักษณะเฉพาะของวิชาชีพพยาบาลคือ การให้บริการด้านสุขภาพอนามัยในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการเจ็บป่วย การดูแลรักษา และฟื้นฟูสุขภาพอนามัยบุคคลครอบครัวและชุมชน ลักษณะการปฏิบัติงานของพยาบาลเป็นการปฏิบัติโดยตรงต่อร่างกายและจิตใจของมนุษย์

ผู้ปฏิบัติการพยาบาลจึงต้องมีความสำนึกและยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างแท้จริงเพื่อเป็นเครื่องมือยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้รู้สึกสำนึกในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ (อุบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย, 2550)

ในฐานะอาจารย์พยาบาล ซึ่งมีหน้าที่ผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตครบถ้วนตามกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Virtue and Ethics) ของคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ จึงต้องการนำเสนอกรอบความคิดในการสร้างและพัฒนาแบบประเมินคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) เพื่อนำไปใช้ในการสร้างและพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลที่ได้มาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ต่อไป

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรม (Virtue) หมายถึง สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ ที่ฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล เป็นคุณสมบัติของมนุษย์ โดยเฉพาะที่มีอาจหาได้ในสัตว์โลกชนิดอื่น (สิวลี ศิริโล, 2548) จริยธรรม (Ethics) หมายถึง ความประพฤติที่ดีงามทั้งกาย วาจา ใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม อันเป็น

ผลมาจาก ความเชื่อ ค่านิยม และองค์ประกอบทางสังคม และบุคคลต้องใช้กระบวนการไตร่ตรองอย่างเป็นระบบว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ โดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (อูบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย เพ็ญศรี ทองเพชร และวีรวรรณ เกิดทอง, 2550) ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิสาขาพยาบาลศาสตร์ประกอบด้วย 8 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนาหลักจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก สิทธิผู้บริโภค สิทธิผู้ป่วย ตลอดจนสิทธิของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติการพยาบาล
2. สามารถแยกแยะความถูกต้อง ความดีและความชั่วได้
3. เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
4. มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง
5. มีระเบียบวินัย และซื่อสัตย์
6. ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีความสามารถจัดการกับปัญหาจริยธรรมในการดำรงชีพ และในการปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล
7. เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่นทั้งในการดำรงตนและการปฏิบัติงาน
8. ส่งเสริมให้ผู้ป่วย/ผู้ใช้บริการได้รับรู้และเข้าใจสิทธิของตนเองเพื่อปกป้องสิทธิของตนเองที่จะถูกละเมิด

การสร้างและพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

การผลิตบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลนอกจากจะถูกควบคุมและกำกับมาตรฐานโดยสภาการพยาบาลแล้ว ยังถูกควบคุมโดยสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา(สกอ.) ซึ่งต้องผลิตให้มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่นอกจากจะมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรแล้วกิจกรรมนอกหลักสูตรก็จะช่วยเสริมสร้างในด้านความรู้ ความคิด ทักษะคิด ค่านิยม การเข้าใจกฎระเบียบ และประสบการณ์ซึ่งจะส่งเสริมทั้งในด้านการศึกษาและการดำรงชีวิตซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม และในกระบวนการผลิตนั้นจะต้องมีการประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนด้วย จึงไม่ใช่เรื่องง่ายนักที่จะได้บัณฑิตพยาบาลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามความคาดหวังของหลักสูตร องค์กรวิชาชีพและสังคม ซึ่งจะต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้และพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนกันอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร และในปัจจุบันแบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลที่ใช้กันอยู่นั้นยังไม่มีแบบประเมินที่เป็นมาตรฐานกลางสำหรับทุกสถาบัน แต่ละสถาบันการศึกษาจึงใช้แบบประเมินของตนเอง ซึ่งสร้างขึ้นจากปรัชญาและความเชื่อของหลักสูตรของแต่ละสถาบันการศึกษานั้นๆ

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติด้าน คุณธรรมจริยธรรม 8 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) คณะผู้เขียน ซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลจึงได้สร้างและพัฒนาแบบ ประเมินคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักศึกษา พยาบาลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) เพื่อใช้ประเมิน พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา พยาบาลทั้ง 8 ด้านโดยมีนิยามเชิงปฏิบัติการดังนี้

1. พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความรู้ ความเข้าใจในหลักศาสนาและหลักจริยธรรม หมายถึง นักศึกษาพยาบาลมีความเชื่อทางศาสนา และหลักคำสอนของศาสนาและการปฏิบัติกิจทาง ศาสนา การให้ทานในโอกาสพิเศษต่างๆ เช่นวัน เกิด วันสำคัญทางศาสนา การสวดมนต์ รักษาศีล นุ่งสมาธิ การประพฤติตนเป็นคนดี อยู่ในมาตรฐาน ของความดีงาม และเป็นที่ยอมรับของสังคม

2. พฤติกรรมที่แสดงถึงการแยกแยะ ความถูกต้อง ความดี ความชั่วได้ หมายถึง นักศึกษาพยาบาลแสดงออกถึงการละเว้น หลีกเลียง การปฏิบัติทางกาย วาจา หรือคิดทางใจ แล้วส่งผลให้ตนเองเดือดร้อน และ หรือ ผู้อื่น เดือดร้อน

3. พฤติกรรมที่แสดงถึงการเคารพใน คุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ หมายถึง การที่นักศึกษาพยาบาล ดูแลผู้รับบริการด้วยความเอาใจใส่ ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลอย่างครบ ถ้วน รับฟังด้วยความเข้าใจ เห็นใจและเคารพ

ต่อความคิดเห็นการตัดสินใจ และหรือ/ พฤติกรรม ของผู้รับบริการ

4. พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น หมายถึง นักศึกษา พยาบาลแสดงออกมาในลักษณะมีความตั้งใจ มีความพยายาม มีความเอาใจใส่ ในการปฏิบัติ หน้าที่ทั้งส่วนตัว และส่วนรวมให้ลุล่วงไปด้วยดี ซึ่ง ประกอบไปด้วยพฤติกรรม 2 ลักษณะ ดังนี้

- 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรับรู้ บทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ด้วย ความตั้งใจ ความพยายาม ความเอาใจใส่ พร้อม ทั้งยอมรับการกระทำของตนเอง ไม่ว่าจะเป็ผล ดี หรือผลเสียและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
- 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หมายถึง การรับรู้ บทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อส่วนรวม เพื่อ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยการ ปฏิบัติตามกฎระเบียบ อย่างถูกต้อง มีส่วนช่วย สร้างสรรค์ผลงานอย่างเต็มความสามารถให้ความ ร่วมมือกับหมู่คณะ

5. พฤติกรรมที่แสดงถึงความมีระเบียบ วินัยและซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย หมายถึง นักศึกษาพยาบาลปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงาน องค์กร สถาบันการศึกษา กฎเกณฑ์ของสังคม และปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขต ของกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งประกอบไปด้วย พฤติกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1) ความมีวินัย ในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุม พฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังโดย การกระทำตามระเบียบ ข้อบังคับต่างๆเพื่อ ความสงบสุขในชีวิตของตนเอง
- 2) ความมีวินัย

ในหน้าที่ หมายถึง กฎเกณฑ์ หรือ แนวปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับหน้าที่การงาน เช่น การแต่งกาย การทำความสะอาด 3) ความมีวินัยในสังคม หมายถึง แนวปฏิบัติอันดีที่ทุกคนในสังคมยึดถือ ปฏิบัติเหมือนกัน เช่น กฎหมาย ประเพณี หลักปฏิบัติทางศาสนา

ความซื่อสัตย์ หมายถึง นักศึกษาพยาบาลมีการแสดงออกตรงต่อคำพูด ความรู้สึกนึกคิดและความถูกต้องที่สังคมยอมรับว่าดี ซึ่งความซื่อสัตย์ประกอบไปด้วยพฤติกรรม 4 ลักษณะ ดังนี้ 1) ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หมายถึง มีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อความผิด 2) มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และการงาน 3) มีความซื่อสัตย์ต่อบุคคล หมายถึง มีความซื่อตรงต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อหัวหน้างาน และต่อผู้มีพระคุณ 4) มีความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ สังคม และประเทศชาติ

6. พฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึง นักศึกษาพยาบาลปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้ความรู้ความสามารถในการดูแลผู้รับบริการอย่างเต็มที่ ตามหลักวิชาการที่เรียนมา ตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อประชาชน 2) จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อสังคมและประเทศชาติ 3) จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อวิชาชีพ 4) จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อผู้ร่วมวิชาชีพและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น 5) จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อตนเอง

7. พฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง นักศึกษาพยาบาลปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในเรื่องที่ถูกต้องให้แก่บุคคลอื่น ในด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต และพฤติกรรม การปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล เช่น กระตือรือร้นให้ความช่วยเหลือผู้รับบริการและผู้ร่วมงานอย่างเต็มความสามารถ มีกิริยาท่าทางสุภาพ น้ำเสียงอ่อนโยน และการวางตัวได้เหมาะสมตามกาลเทศะ

8. พฤติกรรมที่แสดงถึงการส่งเสริมสิทธิผู้ป่วย หมายถึง นักศึกษาพยาบาลปฏิบัติการพยาบาลโดยมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิผู้ป่วย และคำนึงถึงสิทธิของผู้ป่วย ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ป่วยเข้าใจสิทธิในการรักษาพยาบาล รวมถึงการรักษาผลประโยชน์อันพึงได้ของผู้ป่วย

แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ เพื่อใช้ประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลได้ถูกสร้างและพัฒนาตามคำนิยามเชิงปฏิบัติการทั้ง 8 ด้าน โดยแต่ละข้อคำถามจะมีการให้คะแนนตามลักษณะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นแบบ Scoring Rubric โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- เกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน 4 คะแนน
- ผู้ถูกประเมินมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆทุกวันอย่างสม่ำเสมอ
  - สามารถสังเกตเห็นพฤติกรรมของผู้ถูกประเมินได้อย่างชัดเจน
  - ผู้ถูกประเมินสามารถให้เหตุผลของการแสดงพฤติกรรมนั้นๆได้

เกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน 3 คะแนน

- ผู้ถูกประเมินมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆได้อย่างน้อย3ครั้งในแต่ละสัปดาห์
- สามารถสังเกตเห็นพฤติกรรมของผู้ถูกประเมินได้เป็นบางส่วนหรือบางพฤติกรรม
- ผู้ถูกประเมินสามารถให้เหตุผลของการแสดงพฤติกรรมนั้นๆได้เป็นบางพฤติกรรม

เกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน 2 คะแนน

- ผู้ถูกประเมินมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆได้อย่างน้อย 1 ครั้งในแต่ละสัปดาห์
- ต้องอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกประเมินเป็นเวลานานจึงจะเห็น
- ผู้ถูกประเมินไม่สามารถให้เหตุผลของการแสดงพฤติกรรมนั้นๆได้

เกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน 1 คะแนน

- ผู้ถูกประเมินไม่มีพฤติกรรมหรือไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆเลย
- ผู้ถูกประเมินไม่เข้าใจเหตุผล หรือความสำคัญของการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ

แบบประเมินนี้ใช้ประเมินพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติงานวิชาปฏิบัติการพยาบาลทุกรายวิชา ก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติ โดยให้นักศึกษาประเมินตนเองและอาจารย์นิเทศประเมินนักศึกษา ก่อนขึ้นฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย และ

ให้นักศึกษาประเมินตนเองและอาจารย์นิเทศประเมินนักศึกษาอีกครั้งเมื่อสิ้นสุดการฝึกภาคปฏิบัติ ซึ่งการประเมินก่อนและหลังการฝึกปฏิบัตินี้จะช่วยให้นักศึกษาทราบว่าอาจารย์คาดหวังพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลอย่างไร และนักศึกษาต้องปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ได้รับคะแนนหรือมีพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมในระดับที่อาจารย์คาดหวัง ซึ่งการประเมินศักยภาพของผู้เรียนโดยการลงมือปฏิบัตินี้จะไม่มีการเฉลยคำตอบ ถูก ผิด ที่แน่ชัดลงไป และผลการประเมินนี้จะช่วยในการพัฒนาหรือปรับปรุงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 8 ด้านโดยปราศจากความลำเอียง

บทสรุป

การประเมินพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ซึ่งคณะผู้เขียนได้สร้างและพัฒนาแบบประเมินจากกรอบความคิดในการสร้างและพัฒนาแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ตามคำนิยามเชิงปฏิบัติการทั้ง 8 ด้านนั้นเป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่จะช่วยพัฒนา หรือปรับปรุงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งสามารถกระทำได้ตลอดช่วงระยะเวลาของการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ทั้งนี้สามารถประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพในช่วงของการฝึกภาคปฏิบัติรายวิชาทางการพยาบาล แบบประเมินนี้นอกจากอาจารย์ผู้สอนจะใช้ประเมิน

ผู้เรียน ก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาล แต่ละรายวิชาแล้วนักศึกษาพยาบาลยังสามารถใช้แบบประเมินนี้เพื่อประเมินพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของตนเองก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติงานได้เช่นกัน และเมื่อสำเร็จการศึกษาสอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลแล้วแบบประเมินนี้ยังคงมีประโยชน์สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล เพื่อใช้สำรวจพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลของตนเอง ซึ่งพยาบาลวิชาชีพจะมีความตระหนักรู้ตลอดเวลา แม้ว่าโลกในยุคปัจจุบันจะมีความคล่องตัวในการติดต่อสื่อสาร มีการเข้าถึงและการส่งต่อข้อมูลข่าวสารสะดวกรวดเร็วเพียงใดก็ตาม พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลจะ

ต้องไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมออนไลน์นั้นๆ เพราะสังคมยังคงมีความคาดหวังต่อวิชาชีพการพยาบาลค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคาดหวังในเรื่องพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม หากพยาบาลวิชาชีพมุ่งแต่ที่จะปฏิบัติงานโดยละเอียดหรือมองข้ามคุณธรรม จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ ก็จะกลายเป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์กันตามตัวอย่างที่พบในสื่อออนไลน์ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพไม่เพียงแต่จะคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน แต่ควรจะต้องให้ความสำคัญของการมีความสำนึกในคุณค่าของคุณธรรม จริยธรรมที่ปฏิบัติต่อผู้รับบริการทุกคนควบคู่กันไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2552). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *การวัดและประเมินผู้เรียน ด้านคุณธรรม จริยธรรม* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดร.ณิ รุจกรกานต์. (2553). *แนวทางการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สภาการพยาบาล.
- สมใจ เจียรพงษ์และคณะ. (2554). *ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลด้วยการจัดการเรียนรู้แนว จิตตปัญญาศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในรายวิชา สม. 1102 ทักษะชีวิต ปีการศึกษา 2554*. ขอนแก่น: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น สถาบันพระบรมราชชนก สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.
- สิวิไล ศิริไล (2548). *จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หนังสือพิมพ์โพสทูเดย์. (2556). รพ.นราฯ แกลงขอโทษกรณีภาพพยาบาลชู 2 นิ้วกับศพหน่วยกู้ระเบิด. สืบค้น วันที่ 24 เมษายน 2558. <http://www.osttoday.com/%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1 p/255948/>
- อุบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย. (2550). *จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล*. นนทบุรี: ยุทธรินทร์การพิมพ์
- อุบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย เพ็ญศรี ทองเพชร และวีรวรรณ เกิดทอง. (2550). *การพัฒนาพฤติกรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี*. สุราษฎร์ธานี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี.